

Sociale Veiligheid

St. Wulfram

Inhoudsopgave

Inleiding	1
1. Visie, doelen en uitgangspunten	2
2. Inzicht in veiligheidsbeleving, incidenten en risico's	2
3. Voorwaarden, taken en samenwerking	3
4. Werken aan sociale veiligheid	4
5. Ingrijpen bij plagen en conflicten	7
6. Ingrijpen bij pesten	7
7. Antipestcoördinator	7
8. Ouders betrekken bij het veiligheidsbeleid	7

Inleiding

De wet Sociale Veiligheid 2015 geeft aan dat scholen beschikking hebben over een plan sociale veiligheid, dat als draaiboek richting geeft aan het handelen van het team en andere betrokkenen bij de school op het gebied van sociale veiligheid. Het plan sociale veiligheid is een middel naast het Schoolveiligheidsplan om een veilige school te realiseren.

Een sociaal veilige school vraagt om een doorgaand proces op de volgende gebieden:

- een gezamenlijk ontwikkelde en gekende visie, kernwaarden en afspraken;
- Inzicht in de veiligheidsbeleving, incidenten en risico's;
- Het scheppen van voorwaarden, taken en samenwerken - functionarissen;
- Pedagogisch handelen;
- Preventie programma's en activiteiten;
- Signaleren en actief handelen bij grensoverschrijdend gedrag;
- Kwaliteitszorg;

1. Visie, doelen en uitgangspunten

St. Wulfram, een levensechte leerplek.

Wij zien het als onze taak om kinderen te leren zich voor te bereiden op onze toekomstige maatschappij, en zich te ontwikkelen tot kritische en verantwoordelijke burgers. Dit doen we door sociale praktijken in de school te halen. In deze praktijken oefenen kinderen niet alleen hun cognitieve vaardigheden maar ontwikkelen zij ook vaardigheden voor een sociale en morele houding.

De Vreedzame School als preventiekader

Uitgangspunt voor ons beleid inzake sociale veiligheid op onze school is het programma van de Vreedzame School.

De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving en de samenleving.

Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan sociale-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier beslissingen nemen met elkaar, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

Wij willen kinderen op onze school zich niet alleen optimaal laten ontwikkelen op de cognitieve vakken, zoals taal en rekenen, maar wij willen ook een bijdrage leveren aan de

sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen. Dat het ook goede mensen worden die op hun beurt een bijdrage aan de samenleving zullen leveren.

Onze school dient ook een school te zijn waar álle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen.

In dit document werken we dat nader uit.

2. Inzicht in veiligheidsbeleving, incidenten en risico's

Onderdeel van het veiligheidsbeleid op onze school is, dat het team een goed inzicht heeft in de veiligheidsbeleving van de leerlingen.

We gaan structureel na of de doelen van De Vreedzame School wel gehaald worden, met behulp van de evaluaties die de Vreedzame School beschikbaar stelt.

Ook vullen de leerlingen van groep 4 t/m 8 twee keer per jaar een sociogram in om zicht te krijgen op de onderlinge verhoudingen binnen de groep, met de bedoeling om een problematische sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen te begeleiden en het groepsfunctioneren te verbeteren. De leerlingen van groep 3 vullen dit één keer per jaar (einde schooljaar) in.

Daarnaast nemen we ook jaarlijks de wettelijk verplichte veiligheidsmonitor in de groepen 6,7 en 8 af, een instrument dat inzicht geeft in de *beleving* van de sociale veiligheid van leerlingen, in de *feitelijke aantasting* van de sociale veiligheid en het *welbevinden* van de leerlingen. Wij gebruiken daarvoor de vragenlijst van Vensters PO.

3. Voorwaarden, taken en samenwerking

Indien de St. Wulfram signalen krijgt van leerlingen, ouders of leerkrachten over onveilige situaties, zullen leerkrachten en directie direct actie ondernemen. In een gesprek met de betrokkenen wordt het probleem in kaart gebracht.

We gaan eerst na of het programma van De Vreedzame School (nog) goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig en zullen er stappen worden gezet die van belang zijn voor de betrokkenen om het gebrek aan veiligheidsgevoel bij de betreffende leerling of leerlingen, leerkrachten of ouders weg te nemen.

Signalen kunnen bij de groepsleerkracht gemeld worden of bij de interne vertrouwenspersoon. Dit is bij ons op school Stéphanie de Lannée de Betrancourt (stephanie.delannee@skowf.nl).

4. Werken aan sociale veiligheid

Zoals we hiervoor al aangegeven hebben, leggen we met het programma van De Vreedzame School fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We noemen een paar belangrijke elementen van het programma, naast de wekelijkse lessen die leerlingen in alle groepen krijgen.

Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen. Dit doen we onder andere door:

- De omgangsafspraken en het logo van De Vreedzame School hangen zichtbaar in alle groepen;
- Directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de norm;
- De leerlingen worden 's ochtends op het plein of bij de klasdeur persoonlijk welkom geheten door de leerkracht;
- Aanwezigheid van de directeur en/of de intern begeleider 's ochtends op het schoolplein om leerlingen en ouders te begroeten, belangstellend te informeren, enzovoort.

De klas en school: een gemeenschap

We willen alle leerlingen het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de leefgemeenschap die de school en de klas vormen, dat hun aanwezigheid 'verschil' maakt.

Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (met behulp van coöperatieve werkvormen), door samen omgangsafspraken te maken, samen te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar verdelen, of de klas presentaties voor andere klassen te laten verzorgen.

In het begin van het schooljaar besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle klassen.

Het voorgaande heeft evenzeer betrekking op de school. Als school vormen wij een gemeenschap van leerkrachten, leerlingen en ouders.

Investeren in de relatie met de leerlingen

We vinden het belangrijk dat alle leerlingen een goede relatie hebben met hun eigen leerkrachten. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van onze leerkrachten dat ze investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. Ieder kind moet voelen dat het er toe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is. Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze regelmatig met iedere leerling een gesprek voeren over persoonlijke zaken.

Leerlingen worden mede-verantwoordelijk

Als de klas een gemeenschap is, dan voelen leerlingen zich betrokken bij en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de klas. Bij ons op school krijgen leerlingen een

stem, en leren zij die stem op verantwoorde wijze te gebruiken. We willen dat zij hun steentje bijdragen aan het algemeen belang, aan de gemeenschap. En daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen.

Zo werken we met leerlingmediatoren en 'digital leaders' (kinderen die andere leerlingen en leerkrachten ondersteunen op ICT gebied). We laten oudere kinderen jongere kinderen helpen bij allerlei activiteiten. Volgend schooljaar zullen wij ook een leerlingenraad oprichten waarbij kinderen mee mogen denken en praten over klasoverstijgende zaken.

Een grondwet: basisregels in de school

Duidelijke regels in de klas en de school zijn van belang om pesten tegen te gaan.

Bij ons op school hebben we een grondwet: een set basisregels die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van gedrag.

Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school. Dit zijn:

- Wij hebben hart, oog en oor voor elkaar
- Wij spelen samen, onderzoeken samen en leren samen

Deze waarden zijn terug te vinden in de thema's van de lesblokken van De Vreedzame School:

1. We horen bij elkaar
2. We lossen conflicten zelf op
3. We hebben oor voor elkaar
4. We hebben hart voor elkaar
5. We dragen allemaal ons steentje bij
6. We zijn allemaal anders

Onze grondwet luidt:

- We zorgen dat iedereen erbij hoort
- We zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt
- We helpen elkaar
- We spelen, onderzoeken en leren samen

Van grondwet naar groepsregels en omgangsafspraken

De basisregels uit de grondwet vormen een soort kapstok waaraan de groepsregels worden opgehangen. In de lessen van De Vreedzame School wordt samen met de leerlingen gesproken over de grondwet, de eigen groepsregels en de omgangsafspraken die elke klas met elkaar wil maken om ervoor te zorgen dat het voor iedereen in de klas prettig en veilig is.

De regels worden door volwassenen opgesteld, de leerlingen maken samen afspraken.

Aanleren en handhaven van gedragsregels

Met het opstellen van gedragsregels zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden aangeleerd. Dus oefenen we de gedragsregels met de hele

klas. Daarnaast vraagt het handhaven van de regels ook iets van het gedrag van de leerkracht. Bijvoorbeeld:

- Voorleven van gedrag, modelgedrag vertonen
- Leerlingen herinneren aan de regel of afspraak
- De regels en afspraken oefenen met de leerlingen
- Leerlingen aanspreken die zich niet aan de regel houden.

Om het naleven van gedragsregels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

- alle leerkrachten in de klassen (indien nodig) regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de klas te herhalen
- alle volwassenen in de school helpen bij toezicht houden op het naleven van de regel(s); het team maakt afspraken over wie op welke plek toezicht houdt.

Bij het overtreden van regels: zinvolle consequenties

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken.

We maken onderscheid tussen onprettig gedrag, licht probleemgedrag, ernstig probleemgedrag en grensoverschrijdend gedrag.

Als er sprake is van onprettig of licht probleemgedrag brengen we de afspraken en routines bij de leerling in herinnering en oefenen deze totdat het juiste gedrag wordt vertoond.

Als er sprake is van ernstig probleemgedrag of grensoverschrijdend gedrag worden er afspraken met de leerling gemaakt en worden ouders geïnformeerd.

Daarbij gaan we altijd met de leerling - en eventueel ouders - in gesprek om te achterhalen waar het gedrag vandaan komt. Gedrag is een uiting en komt dus ergens vandaan. Welke 'vraag' of 'behoefte' ligt ten grondslag aan het gedrag? Dit vraagt om goed kijken, empatisch luisteren en een attitude waarbij de leerkracht ook kijkt naar zichzelf en het eigen aandeel in de relatie.

Wil een consequentie zinvol zijn, dan moeten we rekening houden met de behoefte van de leerling aan relatie, autonomie en competentie.

- **Relatie:** kinderen worden aangesproken met behoud van relatie; het gaat om het gedrag, niet om de persoon. We helpen onze leerlingen de fout te herstellen.
- **Autonomie:** we zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan.
- **Competentie:** we gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. We laten onze waardering blijken als dat lukt.

Een leerling heeft bij ons altijd herstelrecht. Wie heeft er last van jouw gedrag en wat kan jij doen om dit te herstellen? Straffen heeft in onze visie vaak niet het beoogde effect. Er zal pas gedragsverandering optreden als de leerling zich bewust wordt van het gevolg van zijn/haar daden, en de verantwoordelijkheid voelt om dit recht te zetten.

Toeziht op school

Het houden van toeziht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen houden zich niet altijd vanzelfsprekend aan regels en zijn

geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht is onveiligheid in een groep leerlingen sluipen.

We hebben met het team duidelijke afspraken gemaakt rondom toezicht op verschillende plekken en gebeurtenissen.

Daarnaast hebben we met de leerlingen geformuleerd welk gedrag in welke situaties van de leerlingen wordt verwacht.

5. Ingrijpen bij plagen en conflicten

We zijn alert op plaagsituaties en conflictsituaties in en rond de school. Plagen en conflicten spelen zich soms af op de grens van het aanvaardbare en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten.

Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken we de plager aan op zijn of haar gedrag.

In de lessen Vreedzame School leren we de kinderen een stappenplan aan waarmee ze zelf (kleine) conflicten kunnen oplossen. Als ze daar zelf niet uitkomen, kunnen de leerlingmediatoren helpen.

6. Ingrijpen bij pesten

Hoeveel we ook doen aan preventie, pesten kan altijd nog voorkomen.

Als er toch pestincidenten zijn, dan is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of aan de preventieve kant nog wel voldoende wordt gedaan. Maar soms is er meer nodig.

Hiervoor verwijzen wij naar ons *pestprotocol* (*moet nog herschreven worden*).

7. Antipestcoördinator

Binnen ons team hebben Annebeth Kager en Stéphanie de Lannée de Betrancourt de taak om het beleid ten aanzien van pesten te coördineren. Zij zijn tevens aanspreekpunt in het kader van pesten.

Zij zijn te bereiken via het telefoonnummer van school: 0226-355843 of via de mail:

annebeth.kager@skowf.nl en stephanie.delannee@skowf.nl.

8. Ouders betrekken bij het veiligheidsbeleid

Wij willen als school graag samen met ouders optrekken op dit terrein. In het geval van incidenten zoeken we snel contact om samen te bespreken hoe we hiermee om zullen gaan. Maar ook in meer algemene zin willen we ouders betrekken bij het veiligheidsbeleid. Dat doen we door ze te informeren over wat de school doet aan het voorkomen en aanpakken van ongewenst gedrag via de website en de schoolgids.

Om er voor te zorgen dat de veiligheid in en om de school iets wordt waarvoor ouders en school zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen, gaan we met ouders het gesprek aan. Dat doen we door het organiseren van contactmomenten waarin de dialoog over de sociale

veiligheid centraal staat. Deze bereiden we voor met een klankbordgroep van ouders die mee willen denken.